

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 3229/2019
18.09.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Александра Гојковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Санда Сувачар, адвокат из ..., ради делимичног лишења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 53/19 од 28.03.2019. године, у седници одржаној 18.09.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 53/19 од 28.03.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 1146/2017 од 01.11.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се утврди да тужилца може самостално да промени пребивалиште за мал. ВВ рођену ...2011. године и да је тужени то дужан трпети, ставом другим, је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се тужени делимично лиши родитељског права према детету мал. ВВ, и то права да одлучује о пребивалишту детета, па да се одржавање личних односа између туженог и мал. ВВ уреди на начин ближе наведен у том ставу изреке, а ставом трећим је обавезана тужилца да туженом накнади трошкове поступка у износу од 134.080,00 динара, са законском затезном каматом од 01.11.2018. године као дана пресуђења па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 53/19 од 28.03.2019. године, одлучено је о жалбама тужиле и туженог и наведена првостепена пресуда је преиначена у делу одлуке о парничним трошковима тако што је одбијен захтев за камату на досуђени износ накнаде парничних трошкова за временски период од пресуђења 01.11.2018. године до извршности пресуде, у преосталом делу је првостепена пресуда потврђена и одлучено да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним чланом 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 87/18) и утврдио да ревизија тужиље није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а такође нема ни битне повреде из члана 374. став 1. ЗПП на коју се у ревизији указује.

Према утврђеном чињеничном стању, странке АА и ББ су родитељи мал. ВВ, рођене ...2011. године. Правноснажном пресудом од ...2016. године разведен је брак странака и одлучено да тужиља самостално врши родитељско право, да тужени доприноси издржавању мал. ВВ месечним износом од 8.000,00 динара и уређен је начин одржавања личних односа између мал. ВВ и туженог. Мал. ВВ живи са мајком у Њена мајка, овде тужиља, склопила је брак ...2017. године са човеком који живи и ради у Тужиља тежи томе да се са мал. ВВ пресели у ..., а тужени се противи таквој промени пребивалишта детета.

Тужени живи у ..., у изнајмљеном стану, запослен је у ... са месечном зарадом од 70.000,00 динара и допунским радом оствари још 30.000,00 динара. Реалан увид има у развојне и васпитно образовне потребе мал. ВВ. Виђају се сваког другог викенда и одређеног дана у недељи, водио ју је на одмор. Тужени је снажно мотивисан да негује однос блискости са мал. ВВ, да је редовно виђа и са њом проводи време, како је уређено правноснажном одлуком суда и одговара ВВ интересу.

Мал. ВВ је привржена оцу, блиска је са њим, њихов однос је отворен, непосредан, искрен, нежан и пун узајамне љубави и топлине. На узрасту седам година, мал. ВВ предстоји полазак у школу. Утврђено је да је мал. ВВ високих интелектуалних способности, наклоњена родитељима подједнако, али касни у прихватању социјалних норми и емотивном развоју, нема јасан увид у однос мајке према садашњем супругу, а нема ни увид у могућност да са мајком живи у иностранству. Мал. ВВ је са тужиљом била у ... на по неколико дана. На овом узрасту, социјалном и емоционалном стадијуму развоја, мал. ВВ није припремљена за пресељење у другу државу, на другачије говорно подручје, а нема ни увид у могућност такве промене.

Тужиља живи у ... са мал. ВВ, остварује месечно од свог рада 34.700,00 динара, њен супруг месечно заради 2.311 евра, од тога он плаћа трошкове изнајмљеног стана у ... и за четворо деце из претходног брака плаћа издржавање 1.200 евра месечно. Тужиља очекује да би у ... могла да се запосли уз зараду од 1.450 евра месечно, под условом знања ... језика у одређеном нивоу.

Најбољем интересу мал. ВВ је дужна пажња посвећена у спору који се води између њених родитеља, а настао је поводом питања важног за њу као малолетно дете. У ситуацији да органи старатељства у ... и ... нису усагласили мишљења, путем вештачења су разјашњене чињенице од утицаја на оцену о најбољем интересу мал. ВВ, њеном емоционалном и социјалном статусу, стварним потребама, као и ризицима по њен даљи психолошки развој у случају

реализације пресељења у другу државу. Мал. ВВ има изразито близак и присан однос са туженим, с радошћу се са њим виђа, по одговарајућој динамици борави код њега, те у том већ устаљеном режиму зарад њене добробити као детета промена није пожељна, као ни излагање детета ризику од настанка осећаја отуђености од личности оца за којег је сада веома везана. ВВ сазнајни увиди на овом узрасту нису довољни да разуме природу и потребе одраслих особа, нити да формира сопствено мишљење, као што ни њени потенцијали на овом узрасту нису довољни да се суочи са изазовима које носи пресељење у иностранство, живот у другачијем окружењу и у другој породици. С изнетим у вези, формирана је оцена о питању да ли се стекао разлог да се тужени лиши родитељског права у домену одлучивања о промени пребивалишта детета. Према утврђеним чињеницама, тужени савесно врши родитељска права и дужности. Његово противљење пресељењу мал. ВВ у иностранство је оправдано из угла најбољег интереса мал. ВВ на овом узрасту.

На основу утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да није основан тужбени захтев управљен на делимично лишење родитељског права, лишење права туженог да одлучује о промени пребивалишта детета, те захтев за преуређење начина одржавања личних односа између мал. ВВ и туженог. Оцењено је да тужени савесно врши родитељска права и дужности, да његово противљење да дете промени пребивалиште и живи у ... није хир, већ је реална, трезвена и емотивна одлука која је у најбољем интересу детета. Закључено је да интерес детета није да промени пребивалиште пресељењем из Србије у ... и да нема радњи туженог које би се правно могле квалификовати несавесним вршењем права или дужности из садржине родитељског права.

Одлукама нижестепених судова правилно је примењено материјално право. Дате разлоге са којих није усвојен доказни предлог тужене за одређивање контролног вештачења путем вештака којег је предложила, по истом стручном питању по којем су налаз и мишљење дали вештаци др ГГ и др ДД и по којем је и Центар за социјални рад у ... (надлежан по пребивалишту туженог) био идентичног мишљења, Врховни касациони суд прихвата. Становишта је да су судови довољно расправили питање најбољег интереса мал. ВВ и савесног вршења родитељских дужности од стране туженог. Мал. ВВ као дете узраста седам година живи са мајком у ..., у задовољавајућим условима, и редовне односе одржава са оцем, овде туженим, који савесно и одговорно врши своја родитељска права и дужности. Високо вреднован квалитет односа између детета и оца, у питање није доведен. Неупитан је и интерес детета за очувањем таквог односа, путем редовног одржавања личних односа на начин који је устаљен и погодан за дете њеног узраста и комплексних развојних потреба. Солуција пресељења у иностранство не одговара интересу мал. ВВ на постојећем новоу развоја и потреба које она има. Као родитељ који не врши родитељско право, тужени добро препознаје дететове потребе и интерес. Он поступа у интересу детета, оправданим противљењем таквој промени пребивалишта детета као што је пресељење у другу државу, јер како је утврђено, оно не би одговарало најбољем интересу мал. детета. Управо из угла најбољег интереса мал. детета на овом узрасту, противљење туженог као родитеља је оправдано. Такво противљење не представља несавесно вршење родитељског права, а ни других показатеља нема о несавесном вршењу родитељског права од стране туженог.

Према члану 6. Породичног закона свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета, а држава има обавезу да предузме све потребне мере за заштиту детета, као и да поштује, штити и унапређује права детета. Према одредби члана 61. став 2. Породичног закона, право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета. Према ставу 3. истог члана суд може донети одлуку о ограничавању права детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи ако постоје разлози да се тај родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права. У смислу члана 62. Породичног закона дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој. У смислу члана 63. дете има право на образовање у складу са својим способностима, жељама и склоностима. Дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања мишљења, у смислу члана 65. наведеног закона, а узраст детета који му омогућава да изрази своје мишљење у сваком судском и управном поступку је 10 година. Мишљење детета се може консултовати и када се дете налази на млађем узрасту ако је оно способно да формира своје мишљење. Вештачењем је испитано каквог је сазнајног увида мал. ВВ. Из утврђеног следи да мал. ВВ није способна да формира своје мишљење по питању у које јасног увида нема, као што је питање пресељења у иностранство, по тежњи њене мајке, тежњи за коју, по налазу вештака, мал. ВВ нема довољан увид да је разуме.

Руковођен најбољим интересом мал. ВВ, тужени као родитељ који не врши родитељско право и не живи са дететом, користи се правима која му припадају у смислу члана 78. став 3. Породичног закона. Наведено обухвата право и дужност да са дететом одржава лични однос и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона, сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности. Родитељ који несавесно врши права и дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права, и то права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета, како је прописано чланом 82. Породичног закона.

У конкретном случају, спор је настао о промени пребивалишта детета, као питању битном за живот детета јер се промена пребивалишта везује за пресељење у иностранство. О том питању тужени има право да одлучује заједнички и споразумно са тужиљом као родитељем који самостално врши родитељско право. У одсуству њиховог споразума, суд цени шта представља најбољи интерес детета и руководи се најбољим интересом детета кад одлучује у спору за лишење родитељског права (члан 266. став 1. Породичног закона). Судска одлука мора бити у складу са највишим циљем, а то је афирмација права мал. детета и права некомпромитованог родитеља за вршење родитељских дужности на начин који ће одговарати добробити детета.

У ревизији се истиче да мал. ВВ од своје треће године живи само са тужиљом, да би пресељење тужиље у ... било од битног утицаја на квалитет живота детета јер има обезбеђену радну визу и обезбедила би бољи животни

стандард за себе и дете, а истовремено дете не би било ускраћено за одржавање личних односа са туженим јер би по предложеном моделу чак више времена проводило са оцем, примерице 30 дана за време летњег распуста.

Изнето не представља разлог да се тужени делимично лиши родитељског права у односу на мал. ВВ у чијем најбољем интересу он поступа у вршењу родитељских права и дужности и на тај начин даје допринос квалитету дететовог живота. Егзистенција мал. ВВ није угрожена. Њена оба родитеља су у могућности да од рада обезбеђују средства потребна за живот. У ВВ је интересу да остане у постојећем режиму виђања са оцем (два викенда и два радна дана недељно), без излагања напорима дужих путовања, имајући при том у виду и њено право као детета да отпочне са редовним школовањем, те њен психосоцијални и емоционални статус, као и недовољно развијен капацитет да се суочи са променом до које би пресељење неминовно довело. На овом узрасту и психосоцијалном стадијуму развоја, важно је да мал. ВВ очува присан однос са оцем, да редовно са њим одржава личне односе на начин уређен судском одлуком, без већих временских распона, који би неминовни били у ситуацији пресељења и похађања школе у другој држави. У интересу мал. ВВ је да редовно похађа школу, прилагоди се на режим живота са школским обавезама, стекне и развије радне навике, на социјалном и сазнајном плану развије свест и представу о животу у другим срединама и временом стекне капацитет потребан да се без већих тешкоћа прилагоди на евентуалну промену животних услова.

Утврђене чињенице указују да засад услова нема да се мајци омогући да без пристанка другог родитеља мења пребивалиште детета, без обзира на чињеницу заснованог брака са човеком који ради као возач у ... и у тој држави има изнајмљени стан са одговарајућим условима за породично становање. Над свим другим интересима, погодностима и тежњама, претеже интерес мал. детета. Интересу мал. ВВ, њени родитељи су дужни да подреде своје потребе, да организацију живота прилагоде томе да се дететове развојне потребе у потпуности задовоље и права остварују у пуном капацитету.

Тужени није испољио несавесност у вршењу права или дужности из садржине родитељског права, те се није стекао разлог за делимично лишење родитељског права у смислу члана 82. став 1. Породичног закона. Из изнетих разлога, ревизија тужиље није основана у побијању правноснажне пресуде којом је одбијен тужбени захтев за делимично лишење туженог родитељског права.

Ревизија није основана ни у побијању одлуке о трошковима поступка. Поступак је инициран од стране тужиље, а резултирао је оценом да није основан захтев постављен према туженом. У расправљању о том захтеву, за туженог су настали трошкови. Његови трошкови су настали ради заштите најбољег интереса детета, па је по принципу правичности, инкорпорираним у члану 207. Породичног закона, тужиља дужна да проузроковане трошкове поступка накнади туженом.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Љубица Милутиновић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић